

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра теорії культури і філософії науки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філософського факультету

Іван КАРПЕНКО

“ 21 ” червня 2024 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

ФІЛОСОФІЯ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ перший (бакалавр) _____

галузь знань _____ 10 – Природничі науки _____

15 – Автоматизація та приладобудування _____

12 – Інформаційні технології _____

спеціальність _____ 105- Прикладна фізика та наноматеріали _____

153 – Мікро- та наносистемна техніка _____

126 – Інформаційні системи та технології _____

освітньо-професійна програма __Радіофізика, біофізика та
комп’ютерні системи, Біомедична електроніка та комп’ютерні
системи, Інформаційні технології керування складними системами__

вид дисципліни _____ обов’язкова _____

факультет _____ радіофізики, біомедичної електроніки і
комп’ютерних систем _____

2024 – 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою філософського факультету

“21” червня 2024 року, протокол № 11

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Фісун К. Г., кандидат філософських наук, доцент кафедри теорії культури і філософії науки

Програму схвалено на засіданні кафедри теорії культури і філософії науки

Протокол від “17” червня 2024 року № 11

Завідувач кафедри теорії культури і філософії науки

— — Дмитрій ПЕТРЕНКО
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантами освітньо-професійних програм
__Радіофізика, біофізика та комп'ютерні системи, Біомедична електроніка та комп'ютерні системи

Гарант освітньо-професійної програми *Радіофізика, біофізика та комп'ютерні системи*

_____ Олександр БУТРИМ
(підпис) (прізвище та ініціали)

Гарант освітньо-професійної програми *Біомедична електроніка та комп'ютерні системи*

_____ Олег БОЦУЛА
(підпис) (прізвище та ініціали)

Гарант освітньо-професійної програми *Інформаційні технології керування складними системами*

_____ Кирило РУККАС
(підпис) (прізвище та ініціали)

Погоджено методичною комісією факультету радіофізики, біомедичної електроніки і комп'ютерних систем

Протокол від “24” червня 2024 року № 6

Голова методичної комісії факультету радіофізики, біомедичної електроніки і комп'ютерних систем

_____ Олександр БУТРИМ
(підпис) (прізвище та ініціали)

- 2) здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- 3) здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- 4) здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- 5) навички міжособистісної взаємодії;
- 6) навички працювати в команді;
- 7) здатність працювати автономно;
- 8) здатність брати участь у складанні запитів на виконання наукових та науково-технічних проектів, в тому числі і міжнародних;
- 9) здатність брати участь в роботі колективів виконавців, у тому числі у міждисциплінарних проектах;
- 10) здатність брати участь у роботі над інноваційними проектами, використовуючи базові методи дослідницької діяльності;
- 11) здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт;
- 12) визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків;
- 13) здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- 14) здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;
- 15) здатність застосовувати інформаційні технології у ході створення, впровадження та експлуатації системи менеджменту якості та оцінювати витрати на її розроблення та забезпечення;
- 16) здатність враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні та комерційні міркування, що впливають на ефективність та результати інженерної діяльності в галузі мікро- та наносистемної електронної техніки;
- 17) здатність формувати нові конкурентоспроможні ідеї й реалізовувати їх у проектах (стартапах).

1.3. Кількість кредитів – 3

1.4. Загальна кількість годин – 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна / за вибором Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	-й
Семестр	
4-й	-й
Лекції	
30 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
15 год.	год.
Лабораторні заняття	
0 - год.	год.
Самостійна робота	
45 - год.	год.
Індивідуальні завдання	
0- год.	

1.6. Заплановані результати навчання:

- 1) використовувати сучасні методи і технології наукової комунікації українською та іноземними мовами;
- 2) організовувати результативну роботу індивідуально і як член команди;
- 3) розробляти та формулювати свої професійні висновки та розумно їх аргументувати для фахової та нефахової аудиторії;
- 4) вміння представляти і захищати отримані наукові і практичні результати в усній та письмовій формі;
- 5) застосовувати знання і розуміння фізики, відповідні теорії, моделі та методи для розв'язання практичних задач синтезу пристроїв мікро- та наносистемної техніки;
- 6) застосовувати навички планування та проведення експерименту для перевірки гіпотез та дослідження явищ мікро- та наноелектроніки, вміти використовувати стандартне обладнання, складати схеми пристроїв, аналізувати, моделювати та критично оцінювати отримані результати;
- 7) будувати та ідентифікувати математичні моделі технологічних об'єктів, використовувати їх при розробці нової мікро- та наносистемної техніки та виборі оптимальних рішень;

- 8) аналізувати нормативно-правові засади впровадження мікро- та наносистемної техніки; оцінювати переваги інженерних розробок, їх екологічність та безпечність;
- 9) вільно спілкуватися усно і письмово державною та іноземною мовами з професійних питань з дотриманням норм сучасної української ділової та професійної мови;
- 10) обґрунтовувати вибір технічної структури та розробляти відповідне програмне забезпечення, що входить до складу інформаційних систем та технологій;
- 11) вміти засвоювати нові знання, прогресивні технології та інновації, знаходити нові нешаблонні рішення і засоби їх здійснення.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Загальні питання. Філософія стародавньої Греції. Філософська культура Стародавнього Сходу, Середньовіччя та доби Відродження.

Тема 1. Вступна лекція. Загальні філософські поняття.

Що таке філософія? Походження філософії. Основні філософські питання. Функції філософії. Історичний розвиток філософської думки. Світогляд і його різновиди. Міф, релігія, наука, мистецтво та філософія. Структура філософського знання: онтологія, гносеологія, логіка, етика, естетика. Філософські поняття. Головні філософські напрямки. Проблема філософського методу. Діалектика та її закони. Елементи теорії пізнання. Істина та її критерії. Чуттєве та раціональне у пізнанні.

Тема 2. Антична філософія. Досократики.

Натурфілософія. Мілетська школа. Піфагор та піфагорійці. Геракліт та елейці. Апорії Зенона. Стародавні атомісти. Анаксогор та Емпедокл. Софістика та софісти. Проблеми природи, космосу і першопричини всього існуючого в досократичний період.

Тема 3. Класичний період.

Основні положення філософської системи Сократа. Діалог. Іронія та маєвтика. Етичне вчення. Філософія Платона. Теорія ейдосів. Діалог «Банкет» Платона. Концепція душі та ідеальної держави. Раціоналізм Платона. Арістотель і його «Нікомахова етика». Матерія та форма. Вчення щодо причин розвитку. Логіка і методологія Арістотеля. Вчення про чесноти Арістотеля.

Тема 4. Філософія елліністичного і римського періодів.

Основні філософські школи. Стоїцизм: представники та їх філософські думки. Епікурейці. «Сад Епікура». Атомісти. Неоплатонізм та аристотелізм. Характерні риси античної філософії.

Тема 5. Філософська культура Стародавнього Сходу.

Передфілософія Стародавньої Індії. «Веди» та епічні твори. Класичні та неklasичні школи: загальна характеристика. Індійська міфологія. Становлення та розвиток буддизму. Філософія Стародавнього Китаю. Періодизація та головні філософські школи. Проблема «Схід – Захід».

Тема 6. Філософія Середньовіччя та доби Відродження.

Розвиток філософської думки за доби Середньовіччя. Гностицизм, маніхейство, апологетика. Становлення патристики. Установки середньовічного типу філософствування: теоцентризм, креаціонізм, ієрархічність буття. Співвідношення філософії та теології. Філософія А. Августина. «Сповідь» А. Августина. Схоластика та схоласти. Філософія Ф. Аквінського («Сума теології»). Докази існування Бога за Ф. Аквінським. Значення спору щодо універсалій. Неоплатонізм (М. Кузанський, Дж. Мірандола та інші). Аристотелізм. Пантеїзм Дж. Бруно. Соціальні погляди. Становлення нової картини світу. Антропоцентризм і гуманізм.

Розділ 2. Філософія Нового часу і доби Просвітництва. Сучасна світова філософія.

Тема 7. Індуктивний метод. Раціоналізм Нового часу.

Філософія Ф. Бекона. Методологія. Індукція проти дедукції. Раціоналізм Р. Декарта. Пошуки раціонально порядку у всьому. Дуалізм Р. Декарта. Пантеїзм Б. Спінози. Монадологія Г. Лейбниця. Вплив наукової революції на філософію. Пошуки універсального наукового метода.

Тема 8. Сенсуалізм, ідеалізм та агностицизм Нового часу. Становлення науки.

Філософські погляди Дж. Локка. Первісні та вторинні ознаки. Погляди Т. Гоббса. Соціальна теорія. Механістична методологія та філософія (Ж. Ламетрі, П. Гольбах, та інші). Розвиток природничих наук. Спир між Дж. Локком та Г. Лейбницем. «Монадологія» Г. Лейбниця. Уявлення про субстанції. Роздуми про людину як частину природи і людину в суспільстві. Суб'єктивний ідеалізм Дж. Берклі. Філософські погляди Д. Юма: агностицизм та вчення щодо причинності. Матеріалізм та його головні напрямки. Г. Галілей та І. Ньютон як засновники нового світогляду. Що таке наука? Загальна характеристика філософії Нового часу та її вплив на сучасні філософські течії.

Тема 9. Німецька класична філософія. Критика чистого розуму.

Критичний раціоналізм І. Канта. Априорні та апостеріорні форми знання. Моральний імператив та його значення. Вплив філософських поглядів І. Канта на подальший розвиток філософської думки. Неокантіанство. Філософські погляди І. Фіхте та Ф. Шеллінга. Поняття моралі, свободи і моральності в філософії доби Просвітництва.

Тема 10. Гегельянство та розвиток філософії марксизму.

Діалектика та об'єктивний ідеалізм Г. Гегеля. Філософія природи, історії та духу. Схема гегелівської енциклопедії наук. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха. Філософія романтизму як система художньо-образного освоєння світу. Становлення філософії марксизму. Економічне та соціальне у вченні К. Маркса. Критика капіталізму, проблема відчуження природи суспільного розвитку. Вчення щодо додаткової вартості. Філософські погляди Ф. Енгельса. Розвиток марксизму у ХХ сторіччі та його вплив на хід історії.

Тема 11. Українська філософська думка.

Основні ознаки української ментальності. Філософія Києво-Могилянської академії. Відродження філософії у сучасній Україні. Роль християнства у становленні філософської думки Київської Русі. Розвиток гуманізму в Україні (Ю. Дрогобич, С. Зизаній, І. Вишенський, І. Копинський ін.). Філософські погляди Г. С. Сковороди.

Тема 12. «Філософія життя» і фрейдизм. Екзистенціальна філософія.

Інтуїтивізм А. Бергсона. Філософські погляди А. Шопенгауера та Ф. Ніцше. Теорія психоаналізу З. Фрейда. Символізм і архетипи у вченні К. Юнга. Неофрейдизм. Причини виникнення екзистенціалізму та його представники. Екзистенціалізм та гуманізм. Філософські погляди українських філософів (В. Довговича, Й. Шада, О. Новицького). Філософська творчість Д. Чижевського, О. Потебні. Кордоцентризм української філософії. Філософія П. Юркевича. Історіософія І. Франка, М. Драгоманова, М. Грушевського.

Тема 13. Позитивізм в філософії.

Позитивізм та його різновиди. Прагматизм та інструменталізм. Становлення неопозитивізму. Постпозитивізм. Критична філософія К. Поппера. Філософські погляди Т. Куна, П. Фейєрабенда, І. Лакатоса. Філософія науки.

Тема 14. Феноменологія, герменевтика і структуралізм.

Феноменологія (Р. Отто, П. Рікер, П. Флоренський). Феноменологічна редукція. Герменевтика і семіотика як проекти уніфікації наукового і культурного простору. Проблема мови і модерністська культура. Статус

проблеми розуміння: розуміння і пояснення. Генеалогія герменевтики і ситуації кризи непорозуміння: антична екзегетика (Арістотель та елліністична філологія), Відродження та інтерпретація античності (філологічна герменевтика), Реформація та теологічна герменевтика, юридична герменевтика, універсальна герменевтика Шлейєрмахера. Герменевтика як методологія «наук про дух» (В. Дільтей). Проблема герменевтичного кола та народження філософської герменевтики (М. Гайдеггер). Авторство в культурі. Народження семіотики: прагматизм (Ч. Пірс, Ч. Морріс) і структурна лінгвістика (Ф. де Соссюр). Концепції інтертекстуальності Р. Барта, Ю. Кристевої, С. Зонтаг. Мова та ідеологія. Структуралізм і пост структуралізм. Письмо і мовлення: граматиологія Ж. Дерріда.

Тема 15. Філософія постмодерну.

Візуальні дослідження 1970-х років: фотографія, кіно, анімація, телебачення. Люблінська школа, праці С. Жижека. Франкфуртська школа. Бермінгемська школа. Теорії погляду, теорії культурної гегемонії (А. Грамші, Л. Альтюссер), критики влади (М. Фуко, Ж. Дерріда, Ю. Кристева). Філософія Іншого і комунікативна культурологія. Криза культурної єдності: модерністська та постмодерністська стратегії. Проблема формування суб'єктивності (М. Фуко, Ж. Дерріда, Ж. Дельоз). Культурна цінність Іншого і метафізика, онтологія та феноменологія Іншого (М. Бубер, М. Бахтін, Е. Левінас).

Тема 16. Філософські питання фізики. Підсумки курсу.

Побудова основ теоретичної фізики. Методи дослідження у фізиці. Життя: питання походження та розвитку. Основні поняття фізики в науковому дослідженні. Філософське осмислення мікро- і макросвіту. Фізичні явища та експериментальні результати. Сучасний стан розвитку фізичної науки. Протиріччя між сучасними науковими уявленнями в галузі фізики.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	Денна форма				
	Усього	у тому числі			
л		п	інд	с/р	
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Загальні питання. Філософія стародавньої Греції. Філософська культура Стародавнього Сходу, Середньовіччя та доби Відродження					
Тема 1. Вступна лекція. Загальні філософські поняття.	8	4	2		2

Тема 2. Антична філософія. Досократики.	7	2	1		4
Тема 3. Класичний період.	7	2	1		4
Тема 4. Філософія елліністичного та римського періодів.	5	2	1		2
Тема 5. Філософська культура Стародавнього Сходу.	5	2	1		2
Тема 6. Філософія Середньовіччя та доби Відродження.	8	2	2		4
Разом за 1 розділом	40	14	8		18
Розділ 2. Філософія Нового часу і доби Просвітництва. Сучасна світова філософія					
Тема 7. Індуктивний метод. Раціоналізм Нового часу.	4	2	1		2
Тема 8. Сенсуалізм, ідеалізм та агностицизм Нового часу. Становлення науки.	4	1			3
Тема 9. Німецька класична філософія. Критика чистого розуму.	5	1	1		3
Тема 10. Гегельянство та розвиток філософії марксизму.	4	1			2
Тема 11. Українська філософська думка.	6	2	1		2
Тема 12. «Філософія життя» і фрейдизм. Екзистенціальна філософія.	5	2			3
Тема 13. Позитивізм в філософії.	5	1	1		4
Тема 14. Феноменологія, герменевтика і структуралізм.	5	2	1		2
Тема 15. Філософія постмодерну.	5	2	1		2
Тема 16. Філософські питання фізики. Підсумки курсу.	7	2	1		4
Разом за 2 розділом	50	16	7		27
Усього годин	90	30	15		45

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Розділ 1. Загальні питання. Філософія Стародавньої Греції. Філософська культура Стародавнього Сходу, Середньовіччя та доби Відродження.	
1.	Загальні філософські поняття.	2
2.	Антична філософія. Досократики.	1
3.	Класичний період.	1
4.	Філософія елліністичного і римського періодів.	1
5.	Філософська культура Стародавнього Сходу.	1
6.	Філософія Середньовіччя та доби Відродження.	2
	Розділ 2. Філософія Нового часу і доби Просвітництва. Сучасна світова філософія.	
7.	Індуктивний метод. Раціоналізм Нового часу.	1
8.	Сенсуалізм, ідеалізм та агностицизм Нового часу. Становлення науки.	
9.	Німецька класична філософія. Критика чистого розуму.	1
10.	Гегельянство та розвиток філософії марксизму.	
11.	Українська філософська думка.	1
12.	«Філософія життя» та фрейдизм. Екзистенціальна філософія.	
13.	Позитивізм у філософії.	1
14.	Феноменологія, герменевтика і структуралізм.	1
15.	Філософія постмодерну.	1
16.	Філософські питання фізики. Підсумки курсу.	1
	Підсумок	15

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання першоджерел та наукової літератури	30
2	Написання контрольної роботи на обрану тему	15
	Разом	45

6. Методичні вказівки до самостійної роботи студентів

Для підготовки студента у межах самостійної роботи необхідне більш поглиблене вивчення літератури, включаючи додаткову. Можна скористатися при виконанні самостійної роботи наведеним списком літератури, за необхідністю можна самостійно шукати інформаційні джерела. Особлива увага повинна бути приділена репрезентації джерел, з якими працював студент. Переглядаючи літературу, слід виділити основні джерела з подібної тематики. Слід спочатку зупинитись на першоджерелах та монографіях авторитетних авторів, бажано останніх років видання. Потім слід звернутись до журнальних статей, словників, енциклопедій, Інтернет-матеріалів. Необхідною умовою ефективної самостійної роботи студента є стислий конспект у вигляді дослівних тематичних виписок та фіксування принагідних ідей студента. Для подальшого цитування слід відмічати джерело та сторінку. При написанні есе, рефератів, контрольних робіт потрібно, наводячи різні точки зору, концепції з того чи іншого приводу, потрібно вміти продемонструвати свою позицію. В самостійній роботі студента також дуже цінується самостійність підбору матеріалу та самостійність суджень. Позиція повинна науково формулюватися та обґрунтовуватися. Одночасно викладення матеріалу повинно бути творчим, не переобтяженим цитуванням. Самостійна робота студента відображає його постійні навчальні зусилля, придбані наукові навички, рівень освіти, ерудицію.

7. Написання контрольної роботи з курсу «Філософія»

Студент самостійно обирає тему та консультується з викладачем щодо науково-дослідницької літератури та розробляє план. Окрім науково-дослідницької літератури студент зобов'язаний ознайомитись та використовувати першоджерела – праці мислителів, періодичні видання та інше. Робота оформляється згідно з існуючими вимогами.

Структура роботи (рекомендований загальний об'єм – 10 – 15 сторінок без врахування титульної сторінки, плану роботи, списку використаної літератури):

1. Титульна сторінка.
2. План роботи
3. Текст: а) вступ, б) 2-3 розділи, в) висновки
4. Список використаної літератури (не менше 5 джерел).

8. Теми для контрольних робіт:

1. Мілетська школа: філософські проблеми пошуків першооснови світу.

2. Розвиток натурфілософії у Стародавній Греції.
3. Натурфілософська діалектика Геракліта.
4. Апорії Зенона: раціональний доказ проти чуттєвого досвіду.
5. Філософська система елеатів.
6. Піфагор та піфагорійці: світ як гармонія чисел.
7. Виникнення та розвиток атомізму.
8. Софістика та софісти.
9. Іронія та маєвтика у філософії Сократа.
10. Платон: теорія ейдосів.
11. Концепція душі у Платона.
12. Концепція ідеальної держави у Платона.
13. Діалоги Платона: центральні ідеї.
14. Філософські погляди Арістотеля: матерія і ідея.
15. Концепція Блага у Арістотеля.
16. Етика Арістотеля.
17. Логіка та методологія Арістотеля.
18. Політичне вчення Арістотеля.
19. Порівняння філософських поглядів Арістотеля та Платона.
20. Теорія драми Арістотеля.
21. Філософія мистецтва Арістотеля.
22. Специфіка філософії елліністичного та римського періодів.
23. Епікуреїзм як філософське вчення.
24. Скептицизм як філософське вчення.
25. Стоїцизм як філософське вчення.
26. Філософські погляди кініків.
27. Філософія неоплатонізму.
28. Філософія Плотіна.
29. Філософська думка Візантії.
30. Філософія у арабомовному світі: напрямки та представники.
31. Гностицизм, маніхейство та зороастризм у Середньовіччі.
32. Апологетика у християнській філософії.
33. Патристика: основні положення та представники.
34. Теодицея: постановка проблеми та спроби її вирішення.
35. Відносини між філософією і богослов'ям у Середньовіччі.
36. Філософські погляди А. Августина.
37. Схоластика за часів Середньовіччя.
38. Зміст дискусії про природу універсалій.
39. Філософська доктрина Ф. Аквінського.
40. Докази буття Бога Ф. Аквінського.
41. Відродження: філософські погляди та головні напрямки.
42. Відродження як особливий тип світогляду.
43. Утопізм у соціальній філософії епохи Відродження.
44. Натурфілософія Відродження: критика антропоцентризму.

45. Філософія Ф. Бекона: метод індукції та вчення про «ідолів».
46. Раціоналізм та дуалізм Р. Декарта.
47. Г. Галілей та І. Ньютон як фундатори сучасної картини світу.
48. Філософія Т. Гоббса: соціальні погляди філософа.
49. Філософія Дж. Локка.
50. Б. Спіноза: вчення щодо атрибутів та причинності.
51. Монадологія Г. Лейбніца.
52. Суб'єктивний ідеалізм Дж. Берклі і Д. Юма.
53. Агностицизм Д. Юма.
54. Механістична методологія та філософія (Ж. Ламетрі, К. Гельвеція та ін.).
55. Філософія французького Просвітництва.
56. Основні риси філософії Нового часу.
57. Філософська система І. Канта.
58. І. Кант: революція у способі мислення.
59. Критика розуму І. Канта.
60. Сутність філософії І. Фіхте.
61. Філософські погляди Ф. Шеллінга.
62. Натуралізм та антропологізм Л. Феєрбаха.
63. Філософська система Г. Гегеля.
64. Гегелівська діалектика та енциклопедія філософських наук.
65. Філософія природи Г. Гегеля.
66. Вплив філософії І. Канта та Г. Гегеля на сучасний стиль мислення.
67. Філософська думка у Києво-Могилянській академії.
68. Концепції психоаналізу.
69. Значення ідей З. Фрейда у розвитку західної філософії.
70. Філософія К. Юнга.
71. Г. С. Сковорода: філософські погляди та вплив на суспільну думку.
72. Дидактичний зміст творів Г. С. Сковороди.
73. Історичні та теоретичні витoki позитивізму.
74. Основні напрямки неопозитивізму.
75. Ідеї філософії прагматизму та інструменталізму.
76. Становлення та розвиток філософії науки.
77. Критичний раціоналізм К. Поппера.
78. Т. Кун: структура наукових революцій.
79. Криза модерністського проєкту: Ю. Хабермас, Ж. Ліотар, Т. Адорно.
80. Філософія діалогу М. Бубера.
81. Філософія події А. Бадью.
82. Філософія У. Еко.
83. «Ситуація постмодерну» в концепції Ж.-Ф. Ліотара.
84. Постмодерна культура в концепції П. Козловскі.
85. Естетика і етика постмодерну.
86. Значення філософії постструктуралізму у світоглядній системі постмодерну.

87. Виробництво, споживання і реклама в епоху постмодерну (Р. Барт, Ж. Бодрійяр).
88. Філософія постмодернізму як основа проєкту постмодерну.
89. Проблема свободи в культурі постмодерну.
90. Концепції ідентичностей в епоху постмодерну.

9. Методи навчання

1. *Словесні методи*: лекція, пояснення, бесіда, дискусія, робота з навчальною і науковою літературою, самостійна робота.
2. *Практичні методи*: вправи, творчі роботи, тестові завдання.
3. *Методи проблемного навчання*: виклад з елементами проблемності, проблемний виклад під час діалогу, евристичний, частково-пошуковий метод.

10. Методи контролю

Поточний контроль

Оцінка знань студентів за контрольними програмними питаннями поточної та попередніх тем.

- Оцінка за виконання практичних завдань
- Перевірка контрольної роботи
- Експрес-тестування за ключовими аспектами тем курсу.

Підсумковий контроль (екзамен)

Перевірка розуміння студентами теоретичного та практичного програмного матеріалу в цілому, здатність творчо використовувати накопиченні знання та вміння.

11. Питання до екзамену:

1. Походження поняття «філософія».
2. Світогляд і його визначення. Історичні типи світогляду.
3. Сутність понять «світогляд» і «філософія»: спільне і відмінне.
4. Структура філософського знання і зміст його складових.
5. Основні питання натурфілософії.
6. Проблемні питання Мілетської школи натурфілософії.
7. Проблемні питання Елейської школи натурфілософії.

8. Основні філософські позиції піфагореїзму.
9. Основні ідеї філософської софістики і причини популярності давньогрецьких софістів.
10. Сократичний метод у філософії: сутність і застосування.
11. Природа любові у діалозі Платона «Бенкет».
12. Сутність філософсько-політичної концепції ідеальної держави Платона і роль філософа у ній.
13. Сутність ейдосів у теорії Платона.
14. Найкращі та найгірші форми правління у теорії держави Арістотеля, їхнє філософське обґрунтування.
15. Сутність блага у філософській концепції Арістотеля.
16. Тематичні перетини між «Державою» Платона і «Політикою» Арістотеля.
17. Мета життя людини як громадянина за «Політикою» Арістотеля.
18. Ідейне різноманіття шкіл еллінізму.
19. Філософські ідеї шкіл еллінізму як стиль життя.
20. Історико-культурне значення філософії стоїцизму.
21. Теоцентризм середньовічної філософії: зміна онтологічної парадигми античності.
22. Креаціонізм і теїзм як установки середньовічної філософії.
23. Основні проблематики середньовічної патристики і схоластики.
24. «Сповідь» Аврелія Августина як приклад філософського тексту патристики.
25. «Сумма теології» Фоми Аквінського як відображення проблематики схоластичної філософії.
26. Докази буття Бога в концепції Фоми Аквінського.
27. Якості Бога в концепції Фоми Аквінського.
28. Сутність антропоцентризму як принципу філософії Відродження.
29. Сутність гуманізму як принципу філософії Відродження.
30. Гуманістичні ідеї у «Промові про гідність людини» Джованні Піко делла Мірандоли.
31. Пантеїзм як установка філософії епохи Відродження.
32. Образ ренесансної людини у «Промові про гідність людини» Джованні Піко делла Мірандоли.
33. «Промова про гідність людини» Джованні Піко делла Мірандоли як критика середньовічної філософії.
34. Світоглядні позиції філософії Нового часу.
35. Сутність основних напрямків філософії Нового часу.
36. Основні ідеї і теорії раціоналізму як напрямку філософії Нового часу.
37. Основні ідеї і теорії емпіризму як напрямку філософії Нового часу.

38. Основний зміст та ідеї трактату Рене Декарта «Міркування про метод...».
39. Правила наукового методу за трактатом Рене Декарта «Міркування про метод...».
40. Правила моралі за трактатом Рене Декарта «Міркування про метод...».
41. Сутність колоніального дискурсу XVII – XIX ст.
42. Соціально-політичні ідеї Томаса Гоббса і Джона Локка.
43. Монадологія як наукова методологія Готфріда Лейбніца.
44. Сутність сенсуалізму і його представники.
45. Загальна характеристика та ідеї німецької класичної філософії, її представники.
46. Сутність теоретичної і практичної філософії Іммануїла Канта.
47. Сутність абсолютного ідеалізму Георга Гегеля.
48. Філософсько-антропологічні ідеї Людвіга Фейєрбаха.
49. Філософські ідеали епохи Просвітництва.
50. Основні питання філософської антропології.
51. Філософські погляди марксизму.
52. Ідеї психоаналізу як напрямку неklasичної філософії: сутність тематичного та методологічного прориву.
53. Фрейдизм як революційний прорив філософського об'єкту аналізу.
54. Основні філософські ідеї психоаналізу Зигмунда Фрейда.
55. Суб'єктивізм у неklasичній філософії (А. Шопенгауер, С. К'єркегор, І. Фіхте, Ф. Шеллінг).
56. Сутність нігілізму Фрідріха Ніцше.
57. Історизм відносин рада і господаря у філософії Фрідріха Ніцше.
58. Сутність концепції «волі до влади» Фрідріха Ніцше.
59. Завдання філософії з точки зору позитивізму.
60. Завдання і проблематика філософської антропології.
61. Центральні питання філософії життя.
62. Проблематика екзистенціальної філософії.
63. Трагічність «зустрічі з Іншим» у філософії Жан-Поля Сартра.
64. Основні питання екзистенціальної філософії.
65. Центральні ідеї філософії Григорія Сковороди.
66. Символізм філософії Григорія Сковороди.
67. Сутність цивілізаційної філософії Арнольда Тойнбі.
68. Сутність феномену гри як явища культури у філософській антропології.
69. Основні філософські питання феноменології, семіотики і структуралізму.
70. Філософія символу в концепції Ернеста Кассієра.

71. Філософські джерела постмодернізму.
72. Ознаки і принципи філософії постмодернізму.
73. Основні характеристики постмодерну в філософії Жана-Франсуа Ліотара.
74. Основні ідеї філософії влади Мішеля Фуко.
75. Сутність концепції «паноптицизму» Мішеля Фуко.
76. Мета дискурсивної влади в філософії Мішеля Фуко.
77. Центральні ідеї філософії постструктуралізму.
78. Сутність прагматизму та інструменталізму в філософії: визначення і представники.
79. Значення симулякру в сучасному суспільстві за Жаном Бодрієра.
80. Ознаки інформаційного суспільства в філософії Елвіна Тоффлера.
81. Підходи до розуміння поняття «медіа».
82. Основні характеристики «нових медіа».
83. Сутність «гарячих» і «холодних» медіа у філософії Маршалла Маклуена.
84. Медіакультура як феномен сучасності з точки зору філософії.
85. Центральні питання мультикультуралізму як філософської концепції.
86. Постколоніалізм як філософська критика і практика: представники і основні ідеї.

12. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання								Екзамен	Сума			
Робота на семінарських заняттях										Контроль-на робота	Індивідуальне завдання	Разом
1	2	3	4	5	6	7	8					
5	5	5	5	5	5	5	5	20	-	60	40	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
	для екзамену
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

13. Рекомендована література

Основна література:

1. Александрова О. Філософія Середніх віків та доби Відродження: Підручник. – Київ: Видавець ПАРАПАН, 2002.
2. Андрущенко В. П., Губернський Л. В. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія. Підруч. для вищ. навч. закл. – Київ: Генеза, 2016.
3. Бадью А. Століття. Київ: Видавництво Анетти Антоненко, 2019. 304 с.
4. Баумейстер А. Вступ до філософських студій. – Київ, 2017.
5. Бичко І. В., Табачковський В. Г. та ін. Філософія Курс лекцій. – Київ, Либідь, 1993.
6. Валлерстайн І. Глобалізація або вік змін? Довгостроковий погляд на шлях розвитку світової системи / Глобалізація. Регіоналізація. Регіональна політика. Луганськ: Альма матер-Знання, 2002. С. 49–66.
7. Волинка Г. І. Філософія Стародавності і середньовіччя в освітньому контексті: Навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. – Київ: Вища школа, 2005. – 544 с.
8. Вступ до філософії: навч. посіб. / А. Лузан. ЦУЛ, 2013.
9. Гільдебранд Д. Що таке філософія? – Львів: Колесо, 2008.
10. Горський В.С. Історія української філософії. Курс лекцій. – Київ, 1996
11. Григор'єв В. Й. Філософія: Навч. посіб. – Київ: Центр навч. літератури, 2004. – 248 с.
12. Губерський Л. Філософія: Хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. / за ред. Л. Губерського – Київ: Знання, 2009. – 621 с.

13. Данильян О. Г., Тараненко В. М. Основи філософії: Навч. посіб. – Харків: Право, 2003. – 352 с.
14. Зарудний Є. О. Філософія: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Мін-во освіти і науки України; Харківський національний ун-т ім. В. Н. Каразіна; Є. О. Зарудний. – Київ: Кондор, 2007. – 202 с.
15. Індійська філософія : посібник для студентів вищ. навч. закл. / за заг. ред. Т. П. Кононенко – Харків: Фоліо, 2019.
16. Історія філософії: Підручник / Ярошовець В. І., Бичко І. В., Бугров В. А. та ін.; За ред. В. І. Ярошовця. – Київ: Видавець ПАРАПАН, 2002.
17. Кульчицький О. Основи філософії і філософічних наук. — Мюнхен; Львів, 1995.
18. Кушаков Ю.В. Нариси з історії німецької філософії Нового часу: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006.
19. Ліотар Ж.-Ф. Ситуація постмодерну [Електронний ресурс] / пер. з англ. Ю. Джулая. Філософська і соціологічна думка, 1995, № 5-6. – С. 15-38. Режим доступу: https://shron1.chtyvo.org.ua/Lyotard_Jean-Francois/Sytuatsia_postmodernu.pdf?
20. Основи філософії. С. Симоненко, А. Сулім, М. Шмиголь та ін. Центр навчальної літератури, 2019.
21. Основи філософії: навч. посіб. / за ред. М. Ф. Шмиголя. – Київ: центр учбової літератури, 2017.
22. Петрушенко В. Л. Філософія: Курс лекцій. Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації. 2-ге видання, виправлене і доповнене. – Львів: Новий світ. – 2000, Магнолія плюс, 2003.
23. Петрушенко В. Філософія. Вступ до курсу. Історія світової та української філософії. Фундаментальні проблеми сучасної філософії. Львівська політехніка, 2019.
24. Подольська Є. А. Філософія. Підручник. – Київ: Фірма «Інкос», Центр навчальної літератури, 2006.
25. Подольська Є.А. Кредитно-модульний курс з філософії: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство. Навчальний посібник. Видання друге, перероблене та доповнене. – Київ: Центр навчальної літератури, Інкос, 2006.
26. Причепій Є.М, Черній А.М., Чекаль Л. А. Філософія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – Київ: Академвидав, 2006.
27. Рассел Б. Історія західної філософії. – Київ, 1995.
28. Філософія (І. Бичко, В. Табачковський, А. Бичко, В. Ярошовець). – Київ: Центр навчальної літератури, 2019.

29. Філософія: навч. посіб. / О. М. Кузь та ін.; за заг. ред. д-ра філос. наук, проф. Чешка В. Ф.; Харк. нац. екон. ун-т. – Харків: ХНЕУ, 2013. – 263 с.
30. Філософія: підручник: для студентів вищ. навч. закл. / Л. В. Губерський та ін.; за ред. Л. В. Губерського. – Харків: Фоліо, 2018.
31. Філософія: навч. посіб. для студентів усіх напрямів підгот. / Тімченко О. П. та ін.; за заг. ред. Тімченка О. П.; Укоопспілка, Львів. комерц. акад. – Львів : Растр-7, 2015. – 359 с.
32. Філософія як історія філософії: Підручник / за заг. Ред. В. І. Ярошовця. – Київ: Центр учбової літератури, 2010.
33. Філософія. Курс лекцій (І. В. Бичко та інші). – Київ, 1994.
34. Філософія. Підручник / За загальною редакцією Горлача М. І., Кременя В. Г., Рибалка В. К. – Харків: Консум, 2000.
35. Філософія: Навч. посіб. / Л. В. Губерський, І. Ф. Надольний, В. П. Андрущенко та ін.; За ред. І. Ф. Надольного. – 6-те вид., випр. і доп. – Київ: Вікар, 2006.
36. Філософія: Підручник (Бичко І. В., Бойченко І. В., Табачковський В. Г. та ін.). – Київ: Либідь, 2002.
37. Філософія освіти: навчальний посібник / За заг. редакцією В. Андрущенка, І. Передборської. – Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – 329 с.
38. Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії: проблема людини та її меж. Вступ до філософської антропології як метаантропології. ЦУЛ, 2019.

Науково-методична література:

1. Баумейстер А. Біля джерел мислення і буття : вибрані філософські етюди / Андрій Баумейстер. – Київ: Дух і літера, 2012.
2. Баумейстер А. Буття і благо: монографія / Андрій Баумейстер. – Вінниця: Т.П. Барановська, 2014.
3. Бубер М. Я і Ти. Шлях людини за хасидським вченням / М. Бубер. – Київ: Дух і літера, 2012. – 272 с.
4. Грані людського буття : позитивні та негативні виміри антропокультурного: монографія / Є.І. Андрос та ін. – Київ: Наукова думка, 2010.
5. Гундорова Т. Деконструкція і гендер // Філософська думка. 2001. № 1. С. 81–90.

6. Гундорова Т. Післячорнобильська бібліотека. Український літературний постмодерн. – Київ: Критика, 2005. – 264 с.
7. Гундорова Т. Пост-орієнталізм, іміграційний романс і нові можливості постколоніальних студій у Східній Європі. Режим доступу: <http://www.historians.in.ua/index.php/en/dyskusiya/1064-tamara-hundorova-post-oriientalizm-imigratsiinyi-romans-i-novi-mozhlyvosti-postkolonialnykh-studii-u-skhidnii-yevropi>.
8. Добронравова І. С. Практична філософія науки. – Суми: Університетська книга, 2017.
9. Історія філософії України. Хрестоматія. – Київ, 1993
10. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації – Київ: Лібра, 2001.
11. Загурська-Антонюк В. Ф. Пріоритети національної політики в поліетнічній системі української держави / Грани. 2010. № 6. С.169-172.
12. Здіорук С. І. Культурна політика України: національна модель у європейському контексті: аналіт. доп. / за ред. С. І. Здіорука. Київ: НІСД, 2012. 64 с.
13. Калакура Я. Цивілізаційні орієнтири новітньої української історіографії. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/95320/03-Kalakura.pdf?sequence=1>.
14. Каріх І. Культурна політика як інструмент політики національної безпеки України. European Political and Law Discourse. 2017. Volume 4. Issue 2. P. 136-140.
15. Карась А. Міфотворчість як соціокультурна проблема розуміння і раціональності // Вісник Київського національного університету імені Т. Шевченка. Філософія, політологія. – 2001. Вип. 33. – С. 25-38.
16. Крисаченко В. Людина і біосфера. Київ, 1998.
17. Марценюк Т. Чому не варто боятися фемінізму? Київ: Видавничий дім «КОМОРА», 2018. 256 с.
18. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. / І. С. Добронравова, О. В. Руденко, Л. І. Сидоренко та ін. ; за ред. І. С. Добронравової (ч. 1), О. В. Руденко (ч. 2). Київ: ВПЦ "Київський університет", 2018.
19. Мірчук І. Філософські студії / за ред. М. Шафовала, Р. Яремка. – Мюнхен, 2006.
20. Попіль Д. Рецепція постмодернізму в Україні і Польщі. Спільне і відмінне. Вісник Львівського університету. Серія журналістика, 2012. Випуск 36. С.334-349.

21. Попович М. Бути людиною / Мирослав Попович. – Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2013.
22. Прищак М. Д. До питання комунікативного підходу в освіті // М. Д. Прищак / Вісник Вінницького політехнічного інституту. – 2013. – № 1. – С. 133–136.
23. Суріна Г. Ю. Потенціал філософії діалогу в контексті сучасної реформи української освіти. Наукові праці. Філософія. Том 300. № 288 (2017). С. 26-30.
24. Табачковський В. Г. Людина – Екзистенція – Історія. Київ, 1996.
25. Тлумачний словник основних філософських термінів. В. Петрушенко – Львів: видавництво Львівської політехники, 2009.
26. Філософія, логіка, філософія освіти. Кредитно-модульний курс / за ред. Л. Мозгового, Р. Додонова. Центр навчальної літератури, 2019.
27. Філософія. Кредитно-модульний курс / Мозговий Л., Бичко І., Додонов Р. – Київ: центр учбової літератури, 2009.
28. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: Підручник / В. Г. Кремень, В. В. Ільїн. – Київ: Книга, 2005.
29. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. / за ред. акад. НАН України Л. В. Губерського. – Київ: Знання, 2009.
30. Філософія: Хрестоматія: навч. посіб. для бакалаврів фізико-математичних та природничих спеціальностей / О. В. Комар, А. А. Кравчук, О. В. Руденко та ін.; загальна ред. докт. філософ. н., проф. Добронравова. – Київ, 2010.
31. Філософський енциклопедичний словник / за ред. В. І. Шинкарук. Інститут філософії імені Г. С. Сковороди НАНУ, 2002.
32. Філософський словник. М. Булатов – Київ: Стилос, 2009.
33. Bender M, Grace PJ, Green C, Hopkins-Walsh J, Kirkevold M, Petrovskaya O, Paljevic ED, Sellman D. The role of philosophy in the development and practice of nursing: Past, present and future. Nurs Philos. 2021 Oct;22(4):e12363. doi: 10.1111/nup.12363. Epub 2021 Jul 19.

Допоміжна література:

1. Августин Святий. Сповідь. – Київ: Основи, 1999.
2. Арістотель. Нікомахова етика. – Київ, 2002.
3. Арістотель. Політика / пер. з давньогр. та передм. О. Кислюка. – Київ: Основи, 2000.
4. Габермас Ю. Філософський дискурс Модерну. – Київ: Четверта хвиля, 2001.

5. Гадамер Г.-Г. Істина і метод. Т. 2. Герменевтика II. (Що таке істина? Історія понять як філософія. Наскільки мова диктує мислення?). – Київ: Юніверс, 2000.
6. Гайдегер М. Дорогою до мови. – Львів: Літопис, 2007.
7. Гегель. Г. В.Ф. Феноменологія духу. – Київ, 2004.
8. Гейзінга Й. Homo Ludens. – Київ: Основи, 1994.
9. Гельвецій К. А. Про людину, її розумові здібності та її виховання. (Ч. I-VIII). – Київ: Основи, 1994.
10. Гоббс Т. Левіафан, або Суть, будова і повноваження держави церковної та цивільної. – Київ: Дух і Літера, 2000.
11. Гомер Іліада / Гомер ; пер. із старогр. Б. Тен ; вступ. ст. А. Білецький ; Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка НАН України. – Харків: Фоліо, 2006.
12. Гомер Одиссея. Центр навчальної літератури, 2020.
13. Гуссерль Е. Криза європейських наук і трансцендентальна феноменологія. Вступ до феноменологічної філософії // Філософська думка. – 2002. – № 3. – С. 134-149.
14. Дерріда Ж. Структура, знак, гра в дискурсі гуманітарних наук / Ж. Дерріда // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. – Львів, 1996. – С. 460 – 477.
15. Г'юм Д. Трактат про людську природу. – Київ, 2003.
16. Декарт Р. Метафізичні розмисли. – Київ: Юніверс, 2000.
17. Декарт Р. Міркування про метод, щоб правильно спрямовувати свій розум і відшукувати істину в науках. – Київ, Тандем. — 2001.
18. Дерріда Ж. Письмо та відмінність. – Київ: Основи, 2004.
19. Кант І. Критика чистого розуму / Іммануїл Кант. ; пер. з нім. та примітки Ігоря Бурковського. – Київ: Юніверс, 2000.
20. Кондзьолка В. В. Історія середньовічної філософії: Навчальний посібник. – Львів: світ, 2001.
21. Мак`явеллі Н. Державець. – Київ, 1998.
22. Ніцше Ф. Так казав Заратустра. – Київ, 1993.
23. Ортега-і-Гасет, Х. Вибрані твори. Київ: Основи, 1994.
24. Пашук А. І. Нариси з історії філософії середніх віків. Академічний курс: підручник для студ. вищ. навч. закл. / А. І. Пашук; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Київ: Вид. Дім «Ін Юре», 2007.
25. Платон. Діалоги. – Київ: Основи, 1995.
26. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги / Карл Поппер; пер. з англ. Олександр Коваленко, Олександр Буценко. – Київ: Основи, 1994. – 2 т.
27. Роттердамський Е. Похвала глупоті. Домашні бесіди. – Київ: Основи, 1993.

28. Руссо Ж-Ж. Про суспільну угоду, або Принципи політичного права. – Київ: Port-Royal, 2001.
29. Рьод В. Шлях філософії : XIX-XX століття : посібник / Вольфганг Рьод; переклад з німецької М. Д. Култаєвої, В. І. Кебуладзе, В. М. Терлецького. – Київ: Дух і літера, 2010.
30. Сенека, Луцій Анней. Моральні листи до Луцілія. – Київ: основи, 1999.
31. Сковорода Г. Повне зібрання творів: у 2х т. – Київ, 1973.
32. Філософія. Марія Фюрст, Юрген Тринкс. Дух і Літера, інститут релігійних наук св. Фоми Аквінського, 2018.
33. Фуко М. Археологія знання. — Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003.
34. Шопенгауер А. Світ як воля і уявлення // Мислителі німецького романтизму. Івано-Франківськ. – Вид-во "Лілея-НВ", 2003.
35. Штайн Е. Вступ до філософії / Пер. з нім. Ілони Терзової. – Жовква: Місіонер, 2011.
36. Ясперс К. Осьова епоха // «І». – Львів, 1990. – №3.

Іноземна література:

1. Adorno T. Can One Live after Auschwitz? A Philosophical Reader. – Stanford University Press, 2003.
2. Baudrillard J. Simulations, New York: Semiotext(e). 1983.
3. Baudrillard J. Simulacra and Simulation, Ann Arbor: The University of Michigan Press. 1994.
4. Benson, Hugh H. 2000, Socratic Wisdom: The Model of Knowledge in Plato's Early Dialogues, New York: Oxford University Press.
5. Deleuze and Guattari: Materials [Electronic resource]. – Electronic access : <http://www.protevi.com/john/DG/>
6. Foucault M. Discipline and punish. The Birth of the Prison [Electronic resource] / Translated from the French Alan Sheridan. New York: A division of random house. 333 p. – Electronic access: : https://monoskop.org/images/4/43/Foucault_Michel_Discipline_and_Punish_The_Birth_of_the_Prison_1977_1995.pdf
7. Foucault M. Of Other Spaces: Utopias and Heterotopias [Electronic resource] / Translated from the French by Jay Miskowiec. "Des Espace Autres". March 1967. – Electronic access: <https://web.mit.edu/allanmc/www/foucault1.pdf>

8. Foucault M. The Care of the Self. [Electronic resource] Volume 3. The History of Sexuality / Translated from the French by Robert Hurley. New York: Pantheon Books. 280 p. – Electronic access: <https://voidnetwork.gr/wp-content/uploads/2016/09/The-History-of-Sexuality.-Volume-3-by-Michel-Foucault..pdf>
9. Foucault M. History of Madness [Electronic resource] / Edited by Jean Khalifa; Translated by Jonathan Murphy and Jean Khalifa. London and New York. – 697 p. – Electronic access: http://www.elimeyerhoff.com/books/Foucault/history_of_madness_foucault.pdf.
10. Gregory, Kathleen L. Native-View Paradigms: Multiple Cultures and Culture Conflicts in Organizations. *Administrative Science Quarterly* 28, no. 3 (1983): 359–76. <https://doi.org/10.2307/2392247>.
11. The Deleuze Seminars [Electronic resource]. – Electronic access: <https://deleuze.cla.purdue.edu/>.
12. The Foucault reader / Edited by Paul Rabinow. New York: Pantheon Books. – 398 p. – Electronic access: [http://biopolitics.kom.uni.st/Michel%20Foucault/The%20Foucault%20Reader%20\(149\)/The%20Foucault%20Reader%20-%20Michel%20Foucault.pdf](http://biopolitics.kom.uni.st/Michel%20Foucault/The%20Foucault%20Reader%20(149)/The%20Foucault%20Reader%20-%20Michel%20Foucault.pdf).
13. Lectures by Gilles Deleuze [Electronic resource]. – Electronic access: <http://deleuzelectures.blogspot.com/>
14. Kaplan A. Looking for the Other: Feminism, Film, and the Imperial Gaze / A. Kaplan. – New York: Routledge, 1997. – 333 p.
15. Modernism vs. Postmodernism [Electronic resource]. – Electronic access: <https://www.youtube.com/watch?v=iMVjI3pcwU>.
16. Mohanram R. Black body. Woman, Colonialism and Space / R. Mohanram. – London : University of Minnesota Press, Minneapolis, 1999. – 250 p.
17. Nochlin L. The Imaginary Orient [Electronic resource] / L. Nochlin. – Electronic access : https://aestheticapperceptions.files.wordpress.com/2013/01/nochlin_imaginary_orient.pdf.
18. Rogers R. Self and Other. Object Relations in Psychoanalysis and Literature / R. Rogers. – New York : University Press, 1991. – 214 p.
19. Scholte, B. (1983). Cultural Anthropology and the Paradigm-Concept: A Brief History of Their Recent Convergence. In: Graham, L., Lepenies, W., Weingart, P. (eds) *Functions and Uses of Disciplinary Histories. Sociology of the Sciences a Yearbook*, vol 7. Springer, Dordrecht. https://doi.org/10.1007/978-94-009-7035-9_9.

20. Scannell, P. (2015). Cultural studies: which paradigm? *Media, Culture & Society*, 37(4), 645–654. <https://doi.org/10.1177/0163443715580948>.
21. Tarrant, H., 2022 forthcoming, “Traditional and Computational Methods for Recognizing Revisions in the Works of Plato,” in Olga Alieva, et al. (eds.), *The Platonic Corpus in the Making*, Turnhout: Brepols.
22. Wang G. Culture, Paradigm, and Communication Theory: A Matter of Boundary or Commensurability? *Communication Theory*, Volume 24, Issue 4, November 2014, PP. 373–393, <https://doi.org/10.1111/comt.12045>.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення:

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету [Електронний ресурс] / Міжнарод. благод. Фонд "Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики"; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. – Київ; Таксон, 2016. – 234 с. – Режим доступу: https://www.univer.kharkov.ua/images/redactor/news/2016-09-07/chesnist_osnova_rozvitk_Univers.pdf
2. Бібліотека ім. В. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Бібліотека ім. Максимовича КНУ ім. Т. Шевченка. URL: <http://lib-gw.univ.kiev.ua/>
4. Електронна бібліотека філософської літератури. URL: <http://platonanet.org.ua/>
5. Інститут філософії ім. Г. Сковороди. URL: <http://www.filosof.com.ua/>
6. Матеріали з філософії. URL: <http://philosophy.com.ua>
7. Найвидатніші філософи світу та України. URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/dict.html>
8. Філософська енциклопедія Стенфордського університету. (Англійською мовою). URL: <http://plato.stanford.edu/>
9. Філософська Інтернет-енциклопедія. (Англійською мовою). URL: <http://www.utm.edu/research/iep/>
10. Encyclopedia of Philosophy. URL: <http://www.iep.utm.edu/Internet>
11. International Association for Communication and Cultural Research (IAMCR). URL: <http://www.humfak.auc.dk>
12. The University of Iowa Libraries' guide to Cultural studies resources. URL: <http://www.lib.uiowa.edu/>